

7. Кузич-Березовський І. Березівське боярство на тлі історії України / Іван Кузич-Березовський. – Детройт, 1962. – 320 с.
8. Кузич-Березовський І. Жінка і держава / Іван Кузич-Березовський. – Варрен: Накладом Анастасії і Йосифа Білоусів, 1970. – 291 с.
9. Кузич-Березовський І. Оріяна. Праісторія України. Кн. 1 / Іван Кузич-Березовський. – Детройт, 1979. – 377 с.; Кузич-Березовський І. Праісторія України. Кн. II / Іван Кузич-Березовський. – Детройт, 1979. – 235 с.
10. Кузич-Березовський І. Суверени України / Іван Кузич-Березовський. – Ann Arbor: Edwards Brothers, 1980. – 235 с.
11. Кузич-Білавич Л. Сибірська сага / Любов Кузич-Білавич. – Косів: Писаний Камінь, 2008. – 376 с.
12. Лист Й. Терелі до Ігоря Кузича від 7 грудня 1985 року (родинний архів).
13. Лист Патріарха і Кардинала Й.Сліпого до Івана Кузича від 27 вересня 1980 року (Ватикан) (родинний архів).
14. Лист Патріарха і Кардинала Й.Сліпого до Івана Кузича від 12 травня 1983 року (Ватикан) (родинний архів).
15. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин. Підручник /М.З.Мальський, М.М.Мацях. – К.: Знання, 2007. – 461 с.
16. Рябов С. Теорія міжнародної політики // Політологічні читання. – 1995. – №1. – С.171-191.
17. Свобода. – 1983. – 13 жовтня.
18. Свобода. – 1984. – 6 червня.

О. М. Селезньова,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін,
ПВНЗ «Буковинський університет»

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН: КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ

Проблема теоретико-онтологічного дослідження правовідносин в юриспруденції не нова. Ще за часів існування СРСР ця проблема ґрунтовно вивчалася Ю. І. Гревцовим, С. Ф. Кечек'яном, Ю. К. Толстим, Р. О. Халфіною та деякими іншими. Монографічні праці цих науковців стали базисом для подальшого аналізу уже різних видів правовідносин, в першу чергу, поділених за галузевою ознакою. Особливе місце у дослідженнях окремих видів правовідносин займають дослідження інформаційних правовідносин. Серед інших можна виділити доробки В. М. Брижка, О. В. Кохановської, Д. В. Огородова, В. С. Цимбалюка, М. Я. Швеця. Разом з тим, не применшуючи ролі наукових здобутків, варто відмітити, що на сьогодні не існує загальновибраного поняття інформаційних правовідносин, а багато їх сутнісних характеристик знаходяться в стані наукового обговорення та розробки. Одним з таких питань є класифікація інформаційних правовідносин.

Як зазначає Д. В. Огородов, класифікація дає можливість дослідити явище (у нашому випадку – інформаційні правовідносини) згідно певних напрямків, в окремих площинах його багатогранної сутності. Класифікація дозволяє випукло показати ті чи інші властивості явища через виділення тих його видів, яким найбільш яскраво характерні відповідні властивості [1, с. 58].

Цікавою для наукового розгляду є класифікація інформаційних правовідносин, здійснена О. І. Яременко [2, с.159-160]. Так, він виділяє три основних критерія, за якими може бути здійснена класифікація інформаційних правовідносин: за галузевою сферою, за сферою поширення, за тривалістю у часі. Проаналізуємо таку класифікацію.

За галузевою сферою запропоновано диференціювати інформаційні правовідносини на конституційні, адміністративні, трудові, цивільні, екологічні тощо. Обґрунтовується це тим, що всі галузі національного права України містять сукупність норм, які регулюють інформаційні правовідносини в рамках предмета тієї чи іншої галузі. Подібний аргумент може бути викорис-

таний у підтримку положення про комплексність інформаційного права як галузі законодавства, але аж ніяк не для ототожнення інформаційних правовідносин з різними галузевими правовідносинами. На наш погляд, слід говорити, що інформаційні правовідносини регламентовані і актами інформаційного законодавства, і нормативно-правовими актами, що виступають джерелами інших галузей права. Якщо йти за зазначеною логікою автора, то виникає питання: навіщо виділяти власне інформаційні правовідносини, якщо вони представлятимуть собою комплекс відносин із різних галузей права? Цей розподіл інформаційних правовідносин можна здійснити у вигляді диференціації інформаційних правовідносин на два види: інформаційні правовідносини, врегульовані нормами інформаційного законодавства, та інформаційні правовідносини, врегульовані нормами інших галузей законодавства, причому критерій переформулювати – класифікувати інформаційні правовідносини залежно від виду галузі законодавства, яка здійснює регламентацію інформаційних правовідносин.

За сферою поширення О. І. Яременко поділяє інформаційні правовідносини на внутрішньо-організаційні та зовнішні. Перші виникають в межах внутрішньої діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, господарських товариств, установ, організацій, а другі – між громадянами, об'єднаннями громадян, підприємствами та державними органами і органами місцевого самоврядування, державними службовцями, органами і посадовими особами місцевого самоврядування тощо. На нашу думку, таку диференціацію інформаційних правовідносин варто доповнити. Погоджуючись із змістом внутрішньо-організаційних інформаційних правовідносин, зовнішні інформаційні правовідносини слід перейменувати на внутрішньодержавні інформаційні правовідносини, які виникатимуть, існуватимуть та припинятимуться на території однієї держави (України) між вищезазначеними суб'єктами. Більше того, необхідно виділити зовнішньо-державні інформаційні правовідносини, які матимуть місце на міждержавному рівні. Такий вид інформаційних правовідносин не можна відкидати, оскільки Україна, як окрема країна, виступає повноцінним учасником міждержавних відносин, у тому числі й інформаційних. Крім того, учасниками інформаційних правовідносин у міжнародній сфері стають як юридичні, так і фізичні особи, а також об'єднання громадян. Не потрібно забувати і про такий вид інформаційних відносин, як інтернет-відносини, які взагалі носять глобальний характер.

За тривалістю в часі інформаційні правовідносини О. І. Яременком поділено на постійні та тимчасові. Не заперечуючи проти такого розподілу, нам видається, його слід доповнити ще одним видом інформаційних правовідносин – періодичними. Така пропозиція виникає після розгляду наданих науковцем прикладів зазначених видів інформаційних правовідносин. Постійними вчений називає відносини, які виникають в будь-який час і їх тривалість не обмежується хронологічними рамками – зокрема, діє постійно правило про вільне збирання, зберігання, використання і поширення інформації. Тут все зрозуміло. А от в якості тимчасових інформаційних правовідносин автор визначає відносини, що виникають під час розповсюдження інформації, яка має характер передвиборчої агітації, та дозволяється тільки в період виборів. Чітко обмежений період часу таких відносин зовсім не вказує на їх тимчасовість, адже норма, що регламентує ці відносини, включена в нормативно-правовий акт, строк дії якого не визначений. Іншими словами, така норма регламентує відносини постійно, але із визначеними законодавством перервами (наприклад, 5 років). І у цьому випадку ми можемо говорити про періодичні інформаційні правовідносини, що мають місце протягом певного строку і припиняються, але після спливу деякого часу знову створюються, і знову припиняються. Щодо тимчасових, або як їх ще можна назвати строкових, інформаційних правовідносин, то ними є відносини, що регламентовані нормами Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» або прикінцевими положеннями законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації» тощо.

Запропоновану О. І. Яременком класифікацію інформаційних правовідносин дублює у своїх роботах Л. Коваленко [3, с. 276-277]. Пізніше, вона доповнює класифікацію такими розподілами [4, с. 75]: 1) за ціллю – регулятивні та правоохоронні. Останні, зокрема, пов'язані з реалізацією засобів адміністративного примусу: позбавленням спеціального права, адміністративним арештом тощо. Вважаємо, що подібні відносини не є інформаційними. Це є класичні адміністративні відносини, а тому вносити їх до предмету інформаційного права не є правильним, через

те, що розширення останнього веде до плутанини в нормативно-правовому регулюванні; 2) за змістом – матеріальні (виникають на основі матеріальних норм адміністративного права) та процесуальні (пов'язані з вирішенням індивідуальних справ у сфері управління і регулюються адміністративно-процесуальними нормами). Прив'язка всіх інформаційних правовідносин до адміністративно-правового регулювання, нами видається невірною, оскільки досить велика частина інформаційних правовідносин має приватно-правовий характер, що зумовлює регламентацію таких інформаційних правовідносин як нормами власне інформаційного законодавства, так і нормами цивільного та інших галузей законодавства; 3) за характером дій суб'єкта обов'язку – активні та пасивні. До активних інформаційних правовідносин автором відносяться такі, що пов'язані з отриманням паспорту у відповідному віці, з отриманням повістки з'явитися до воєнкомату. Ці відносини дійсно є активними правовідносинами, проте вважати їх інформаційними досить спірно. Зазначені відносини знов-таки є адміністративними і не потребують нормативної регламентації з позиції інформаційного права.

Таким чином, можемо констатувати, що розроблені в науці певні класифікації інформаційних правовідносин володіють деякою неузгодженістю. Тому нами пропонується власний погляд на класифікацію інформаційних правовідносин.

Інформаційні правовідносини поділяються: 1) за видом галузі законодавства, яка здійснює регламентацію інформаційних правовідносин, – інформаційні правовідносини, врегульовані нормами інформаційного законодавства, та інформаційні правовідносини, врегульовані нормами інших галузей законодавства; 2) за сферою поширення – внутрішньо-організаційні, внутрішньодержавні та зовнішньо-державні; 3) за тривалістю в часі (за строком дії) – постійні, періодичні, тимчасові; 4) за методом правового регулювання – договірні та управлінські; 5) за функціями, які виконують інформаційні правовідносини – регулятивні та охоронні; 6) залежно від кількості осіб, що беруть у них участь – односторонні, двосторонні та багатосторонні; 7) за характером обов'язків – активні та пасивні; 8) за зобов'язаннями учасників – абсолютні та відносні; 9) за характером змісту – статичні та динамічні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Огородов Д. В. Правовые отношения в информационной сфере: [дис. ... к.ю.н.: спец. 12.00.14 / Д. В. Огородов. – М., 2002. – 241 с.
2. Яременко О. І. Інформаційні відносини як предмет правового регулювання: теоретичний аспект / О. І. Яременко // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2004. – № 1-2 (9-10). – С. 156-161.
3. Коваленко Л. Проблеми правового регулювання інформаційних відносин / Л. Коваленко // Вісник Академії правових наук України. – 2012. – № 4 (71). – С. 272-277.
4. Коваленко Л. Статус общественных отношений в информационной сфере / Л. Коваленко // *Legea și viața*. – 2014. – № 3. – С. 72-77.

О. М. Сидоренко,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін

ВСП «Миколаївський інститут права»,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ШИРОКИЙ ПІДХІД ЩОДО РОЗУМІННЯ ДОГМИ ПРАВА

Методологічне значення догми права у правовій сфері зумовлене тим, що вона має нерозривний зв'язок із правовою реальністю. Необхідність дослідження таких зв'язків виявляється у всій системі юриспруденції. При цьому відчувається потреба у створенні системи категорій і понять, які слугували б методологічною основою при дослідженні питань догми права у правовій реальності.

Дана проблема частково знайшла своє відображення у працях С. С. Алексєєва, А. В. Венедиктова, Д. Д. Грімма, М. М. Коркунова, С. О. Муромцева, Ю. М. Оборотова, М. М. Коркунова, А. Ф. Крижановського, В. С. Нерсисянца, Й. О. Покровського, П. М. Рабіновича,